

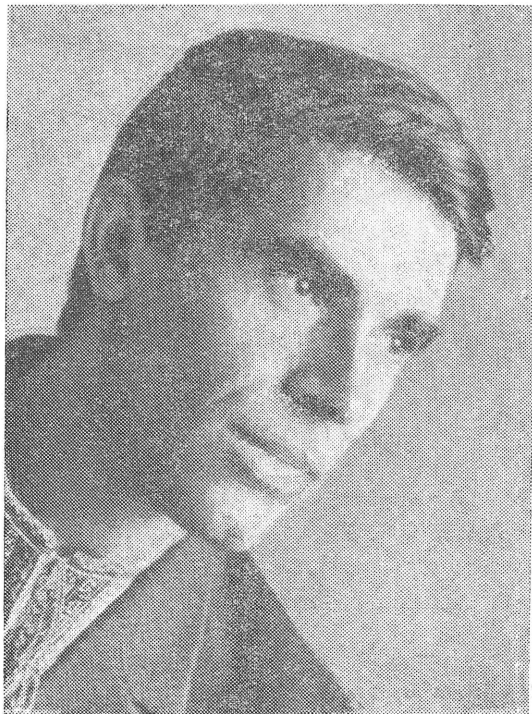
ПЕТРО ПЕРЕБИЙНИС

ПЕРЕДЧУТТЯ

У2
П27

ДОРОГИ

ПЕТРО ПЕРЕБИЙНІС

ПЕРЕДЧУТТЯ
ДОРОГИ

Поезії

ВИДАВНИЦТВО ЦК ЛКСМУ «МОЛОДЬ»
КИЇВ 1975

«Передчуття дороги» — нова книга Петра Перебийноса. У його творах багато простору, світла. За скупими зовні штрихами вчувається внутрішня напруга, динаміка думки і почуття.

70403—065
П $\frac{\quad}{\text{М228(04)—75}}$ 60—75

Нас на світанку будять поїзди,
коліс відлуння висне над дахами.
Щемливий дар передчуття їзди
з роками у серцях не вичахає.

В нервові, недописані рядки,
у нескінченні клопоти, тривоги —
вриваються пронизливі гудки,
вимогливо нас кличуть у дорогу.

Гудуть гудки
і тануть у словах.
І день
у ритмі вулиць нас тримає.
Виходять круто
на кільцевий шлях
стрімкі, короткі поїзди трамваїв.

Квапливий день кружля нас, підганя,
космічним пилом присипає очі.
І враз тривожно
десь на спаді дня
коліс відлуння в серці загуркоче.

Вечірня мла викрешує вогні,
вищить трамвай оглушливо за рогом.
Вогнем проймає з голови до ніг
щемливий дар
передчуття дороги.

КОЛОС І КРИЦЯ

МОЯ РЕЛІКВІЯ

Я приміряю
предка шолом —
порубаний мечами,
гостроверхий,
і чую:
над моїм крутим чолом
об крицю зорі дзенькають
і мерхнуть...

Я приміряю
дідів шолом —
будьонівку суконну,
гостроверху,
і бачу:
із зорею над чолом
у полум'ї
летить червоний вершник.

Я приміряю
батьків шолом —
зелену каску,
крицею покремсану,
й пече мені:

розжареним металом
зоря
на грудях батькових
накреслена.

Я приміряю
свій шолом —
космічний,
мов земля, обтічний,
круглий.

Впирається у небо струнко
моя ракета —
дуже схожа
і на шолом пошерхлий,
і на будьонівку
червонозору,
гостроверху.

* * *

Згадай, ветеране, зал розбурханий,
рідний голос
і тиші натягнуті струни...
Згадай, ветеране:
Леніна слухала
Революція наша юна.

Над фронтами, над горем,
розрухою,
над скорботою Мавзолею —
Леніна слухала...
Леніна слухала
молодість
імені Леніна.

Поглянь, мій ровеснику:
сонце Серпа і Молота
в Революції сяє на грудях.
Леніна слухала молодість,
Леніна слухає молодість
і вічно слухати
буде!

ЕХ ТИ, КОНЮ...

Рвуть копита тишу.

В полі, за байраком,
вершник покотився
на траву гарячу.

Вершнику не вперше
йти на дику банду.

Звівся важко вершник,
обтрусив кубанку.

Смерть лиха, стосила
лиш полу шинелі
і коня
скосила
посвистом шаленим.

В небі волошковім
ворон крила пружить.
Ех ти, коню, коню,
незрадливий друже...

ШИРОКА КОЛІЯ

Півлюдства запиває кока-колою
ілюзій хміль — гірке своє причастя.
Зове у світ стрімка,
широка колія,
яку мені призначено прокласти.

Десь у снігах зоріє в далеч
Боярка,
гуде сталеве
колії початок.
Гудуть дроти.
І світ зітхає зболено.
І важко йти,
товаришу Корчагін...

Та треба йти!

Щаблями шпал вимощую
через сніги
до людства рівні гони.
Коли ж мені забракне сил,
знеможено
спираюсь на плече я
нерухоме.

Твоє плече...
На всіх вітрах пронизливих
мене твоє плече,
твій зір
не зрадять.

Дивлюсь у хащі світу я пронизливо
зіницями очей твоїх незрячих.

Болю за людство я твоїми болями...

Від Боярки, з вузькоколійки часу,
веде у світ стрімка,
широка колія —
твоя
й моя,
товаришу Корчагін.

КОМУНІСТИ

Ось квіток —
як рідна кров, як рана...
Ось квіток — обпалена канва.
На його червоному екрані
батькова дорога проплива.

Фронтowa покраяна дорога —
та, що від подільського села,
від низького нашого порога
на поріг рейхстагу привела.

Бачу на екрані той останній
день війни...
Піднявсь на повен зріст
на порозі чорного рейхстагу
батько мій.
Солдат і комуніст.

— Батьку, батьку, ти побережися.
Бій останній...
Ще лиш крок... лиш крок!
Батьку, глянь:
таким зеленим листям
світиться

над полум'ям
бузок.

Ні, не чує слів моїх,
не бачить,
як цвіте в димах квітнева рань.
Крок останній —
в полум'я гаряче,
і червоно вибуха екран...

Ось квіток —
як цвіт бузку, як ранок.
Ось квіток —
карбовані слова.
На його червоному екрані
вдаль
моя
дорога проплива.

Я народився в переджнив'я,
я ріс під місяцем серпа.
Циганка-ніч приворожила
мене до житнього снопа.

Ходити вчився я у полі,
у нашій хлібній стороні.
Приймав цілющі я уколи
від росянистої стерні.

Я бачив, як у стигле жито
зронила мати срібний серп,
коли хрестата тінь фашиста
у житі висіяла смерть.

Я досі батька виглядаю
(портрет не знає сивини).
Дзвенять засмучені медалі
луною грізною війни.

І я іду
з далеких років
по рідній росяній стерні.

Ранкове сонце невисоке
спить на комбайновім стерні.

Я народився в житнім краї
у пору літню, трудову.
Зростав під місяцем серпа я,
під сяйвом зоряним живу.

ПРОЖЕКТОР ПАМ'ЯТІ

Цю згадку час не зможе стерти.
Ця згадка мозок мій пече.

Дивився льотчик
в очі смерті,
не одвертаючи очей.

Крізь ніч посилений прожектор
хитнувся хижим палашем,
і стрепенулась грізна жертва;
гарячим кроплена дощем.

На самім дні небес роздертих
палав убивчий п'ятачок,
в якому стомлено, уперто
метався
світлий літачок.

Він не здавався до останку.
З-під перебитого крила
у ніч,
немов сигнал атаки,
вогненна кров його текла.

Коли ж пільма його накрила, —
ковзнув
по променю літак,
сяйнувши зорями на крилах
в останнім розчерку атак.

Від жаху затремтів прожектор.
А жертва
ближчала, росла.
І в око смерті рикошетом
штрикнула зоряна стріла....

Цю згадку часові не стерти,
живих вона не обмине.
Пече пронизливо, нестерпно
прожектор пам'яті
мене.

Крізь мозок світиться прожектор
Тривожний затишок ночей
велить мені
свій вік прожити,
не одвертаючи очей.

ХРОМОВА СУМКА

Одгула вечірка в хаті
хором
тостів і напучень.
Зготувала сину мати
сумку
хромову, рипучу.

Сумку татову додому
друг привіз
у сорок шостім,
і зронила з рук
додолу
мати
сумку
перед гостем...

В сумці, порохом пропахлій, —
карта
вицвіла, строката.

Вчив історію напам'ять
син
із татової карти.

...Звівся син.
Пора прощатись.
Та не зрушить з місця
мати...

В сумці —
вузлик,
ложка,
чашка
і повістка військкомату.

ГОРДІСТЬ

Не вклонялись вони перед кулями
у холодній росі.
По алеї врочисто накульгують
безвусі, міцні дідусі.

Є згадати що їм.
Той сапер, той ас.
Той у танку горів...

За дідами
онуки на велосипедиках
рівняють стрій.
На дідів надивляються з шаною,
а ті на онуків — теж.
І хто ким більше пишається, —
не розбереш.

Крок за кроком земною кулею
у незгасній красі
урочисто накульгують
безвусі, міцні дідусі.

Є про що гомоніти.
Все тепер їх цікавить:
мирний атом,
супутники,
преса,
спорт...

Дідів супроводжує на велосипедиках
онуків
почесний ескорт.

ВІЧНИЙ ВОГОНЬ

Над вічним вогнем у дозорі
проходять герої війни.
Спадає на скроні суворі
тривожний димок сивини.

Та криця сердець не згорає,
одваги запас не зачах.
І битов минулих заграва
відблискує в пильних очах.

Вібрують із бронзовим дзвоном
солдатські важкі ордени.
Вітріють знамена червоні
над вічним вогнем сивини.

І смуток граніту не стигне,
парує у травах роса.
Над вічним вогнем реактивно
скипають круті небеса.

Проходять повільно в дозорі
суворі герої війни.
І світять синам яснозорі
солдатські важкі ордени.

Предивні співзвуччя
народжує мова.
Два слова співучих —
єдина основа.

Та спокій — на нитці:
між ними
війна.

Рушник
і рушниця.
Він
і вона.

Рушник
над портретом щастя
звиса.
Рушниця...
У Трептов-парку
сльоза...

Рушник і рушниця.
Узгоджені звуки.
Та їм не зріднитись.

Між ними —
розлука.

І все ж не на подив
наспівує мова
слова-антиподи
на спільній основі.

Єдина мати стоїть
поміж них.
Матері
низько вклонися,
приймавши від неї
для миру —
рушник,
а для розплати —
рушницю.

ТЕЛЕГРАФ ВЕСНИ

Ті-ті-та... ті-ті-та... ті-ті-та... —
б'ють у тишу ключі голосні.
Перестукує птахові птах
позивні телеграфу весни.

Добрі вісті несе телеграф.
Дзвонить криця, зерно пророста.
Наслухають пісні телеграм
білі села, багряні міста.

Добрі вісті розносить ефір.
Осідають холодні сніги.
Гріє промінь рубінових зір.
І виходить весна з берегів.

Ті-ті-та... Не вгаває луна
над веселкою мирних осель.
Над розбудженим світом весна
телеграми пташині несе.

Добрі вісті суремлять у сні.
Дзвонить криця.
Зерно пророста.

Не вгавають радисти весни:
ті-ті-та...
ті-ті-та...
ті-ті-та...

КРИГОЛАМ

Січе міцним, гартованим форштевнем
прозорий мур, холодну кригу зла —
крізь білу млу,
крізь каламутну темінь
дорогу прокладає
криголам.

Грудьми пряму дорогу прокладає
знесиленим у плаванні братам —
туди,
де за високими льодами
блакитна хвиля
мариться бортам.

Туди,
в теплінь,
де вабить нездоланно
такий жаданий затишок портів,
де треба повертати криголаму
у білу млу,
до стомлених братів.

ГРАНЬ ВІКУ

Двадцятий вік уже на схилі віку.
Вже двадцять перший над вікном
стоїть...

Знай, правнуче:
я був
не тільки свідком
бентежного перетину століть.

Знай, правнуче:
в собі я не ховався,
не йшов крізь вік тривожний
по кривій,
не споглядав
з високого Парнасу
кровопролитні битви світові.

Я падав з ніг,
я вперто повз на ліктях
крізь лють ворожу,
кригу і вогонь.
Поклав я
у надійний дім століття
цеглину віку смертного мого.

Я чую,
як історія нетлінна
із гуркотом гортає сторінки...

Не кожному судилось поколінняю
переступати
через грань віків.

Двадцятий вік
уже на схилі віку.
Століттям людство втратило вже лік.
Та у скарбниці поколінь навіки
зостанеться він —
наш двадцятий вік.

Двадцятий вік,
що в мужнім серцепаді
крізь галактичну темінь наступа...

Мій правнуче,
прийми у вічний спадок
вік
повноцвіття
Молота й Серпа.

ЗДИРАЮТЬ ЛАК...

На звалищі старому
паровозному
здирають лак.
Скімлить чавун кіптявий.
Гудуть котли утробами порожніми...

Спогадують своє щось паротяги.

Стрімливі, грімкотливі,
полаковані, —
колись вони наввипередки з тінню,
мов коники,
чавунними підковами
чавунним шляхом лунко цокотіли.

Здирають лак...

На тілі паровозному
з-під лаку
проступають чорні шрами.
Іржаві плями,
виразки корозії
з-під лаку проступають лишаями.

Колись
грудьми могутніми, чавунними

ці паротяги темінь роздирали.
Гриміли далі молодими лунами...

Спогадують своє щось ветерани.

Їм сняться шпали вірні, безкорисливі
і пружних рейок нерозлучна пара,
їм хочеться бадьоро, клично свиснути,
та вже нема в чавунних грудях пари.

Над їхнім закіптюженим пристанищем
хмільним озоном набухають грози.
На гомінливих, на блакитних станціях
пронизливо гудуть
електровози.

КЛЮЧ ДО БЛИСКАВИЦІ

О. К. Антонову

Даруйте мені, генеральний конструкторе!
Усе я підгледів,
усе зрозумів.

Зелені тополі шикуються струнко
на вашій
алеї роздумів.
І поки алею
ви
кроками зміряли,
формулу блискавки
важко виношуючи,
літак
над вами
здолав у вирії
сотні алей,
за теорією відносності.

Стрілу літака
у простори брунатні
пускає
лунка тятива горизонту.
Лиш блискавка думки
спроможна догнати

стрілу
у пекучій вашій гризоті.

В одвічному вашому бунті
на грані
можливостей мозку,
і серця,
і нервів,
у щемнім чеканні на спалах —
чеканні,
такому знайомому
для мінера.

Щемить кожен нерв ваш.
Химера
і ява...
А думка зринає у злеті
найвищім.
Ще мить —
і високе небо уяви
пронизує
знак блискавиці.

МОРСЬКИЙ ПОРТ У ДВОХ РАКУРСАХ

У гавані
цибатий чорний кран
поскрипує старечо над причалом.

Нічого особливого.
Звичайна
одноманітна картина
в очах
знудьгованого спостерігача.

У гавані
статечно походжає
цибатий велетенський
журавель
і скривленим
ажурним дзьобом
визбирує
заморську здобич.

Не знає втоми велетень цибатий.
Кульгає над причалом:
скрип та скрип...

Post scriptum. Цікаво, чи помічає
знудьгованого спостерігача
з висотної кабіни
кранівник?

ОСТАННІЙ ВІРАЖ

Стискають нас
початок і кінець.
Шалений час висвистує вітрами.
Життя на повній швидкості жене
шляхами,
що ведуть не завжди прямо.

Звернути просто.
Руки — на кермі.
Спинитись просто, коли час настане.
Та раптом виникає
на прямій
смертельний поворот,
віраж останній.

...Сигнал машини тишу розтина.
І вибір блискавичний, наче вибух.
Не діють гальма!
Натовп
і стіна...

Юнак-водій зробив
останній вибір...

Ми кажемо: початок і кінець.
Та що таке — кінець
і що — початок?
Життя на повній швидкості жене.
Віраж останній...
Серце, будь на чатах!

НА УЗБІЧЧІ

На грані шляху чахне
безкровний грузовик.
Водій на грані шляху
«голосувать» не звик.

Стоїть водій на вітрі,
од гуркоту оглух,
і простяга каністру,
неначе капелюх.

Рука вже притомилась,
у горлі пил гіркий.
Фуркочуть
мимо,
мимо
прудкі легковики.

Автобуси зі свистом
випліскує шосе.
Стіну кабін ребристих
слизький асфальт несе.

Все
мимо,
мимо,
мимо

на хвилях крутії, —
і знизують плечима
непевно водії.

Не жаль того
бензину —
налито повен бак.
Та шлях, немов пружина, —
не спинишся ніяк...

Не глянути б у вічі,
проскочити б...
Але ж:
товариш
на узбіччі,
товаришеві зле!

Товариш
поза грою...
Спинися ж, дalebі!
Це ж поки що не кров'ю
ділитися тобі...

Спіткнувся вітер стрічний,
дмухнув димок з-під шин.

...Парує
на узбіччі
розхлюпаний
бензин.

СЛОБОДА

Село моє, вишнева Слобода!
Вже не село ти,
але ще й не місто.
Тече Мурашки спінена вода,
димами пахнуть кручі крем'яністі.

Клекочуть кручі молоком вапна,
рожево світять буханцями цегли...
Моя вишнева, рідна сторона,
село моє,
мій цвіте чебрецевий!

Моя маленька станціє життя,
де все коротшими стають зупинки,
де так цвітуть синівські почуття
і в'яне сивий смуток материнський...

Село, село, вишнева Слобода!
Вже не село ти,
але ще й не місто.
Та, як Мурашки спінена вода,
моє село,
ти не стоїш на місці.

На кручах літ береш новий розгін
під непогасним сонцем Батьківщини.
Поміж її високих берегів
не загубилось ти, немов піщина.

Сади твої озорено ряхтять
і сиплять метеорами ранетів.
Будь славно,
рідна станціє життя,
моя колиско
і моя плането!

ЗЕЛЕНА АБЕТКА

Учене дитя реактивного часу,
начинене мудрістю всіх народів, —
сиджу
перед дідом
на лекції незвичайній
у відчиненому
лікнепі природи.

Дідусь обіймає штатну посаду:
чатує, аби не розбіглися кавуни.
Дідусь навчився читати й писати
за алфавітом
флори
і фауни.

Не знає він, що таке промені «бета»,
свій вік доживає в обозі прогресу,
та в мозку струмує
зелена абетка,
безмежна,
як геометрична прогресія.

Дідусю, абетка ваша складна:
в ній —

готика гордих дерев,
ієрогліфи трав
і слов'янка квітів...
Читати навчаюсь у вас
по складах
розгорнуту книгу літа.

Зелене проміння мене осява
на вашій, дідусю, лекції чесній.
За щедрю науку вклоняюся вам
я —
неписьменне
дитя прогресу.

УТОМА

Людину стомлює дорога.
Людину стомлює чекання.
Людину стомлює життя.

Людину стомлює
робота.

Людина звершує роботу, —
і хочеться їй
у дорогу,
і хочеться
чогось чекати,
і просто
хочеться їй жити.

НОВА СВІТЛИЦЯ

Здавна так у нас велося:
збиралися, та не в гості,
всі родичі на господі
у сіроми-господаря.

Збиралися куми, свати
гуртом
хату
валькувати.
Збувалися образи,
сварки,
сутички на межах.
Чоловіки, мов ведмеді,
молодиці чорноброві —
дружним колом толочили
грасу
з глини і полови.

Лікоть до ліктя,
сила до сили —
гуртом за літо
гніздо мостили.

Здавна так у нас годиться —
триматися гурту.
Вироста
нова світлиця
на спільному ґрунті.

ОДА ГУМОВИМ ЧОБОТЯМ

Не час для гордощів і глуму —
грузькі дороги розвезло.
Взуває чоботи із гуми
дощами хрещене село.

Гумові чоботи...
Негода
над вами хмарно проліта.
І невибаглива на моду
незмінна ваша простота.

Хай незугарні ви, незграбні,
все ж не цураємося вас.
Хоч є в нас чоботи парадні,
та вас тримаєм про запас.

Грозою січені нещадно,
багном забризкані в путі,
ви мерехтіли під дощами
у первозданній чистоті.

І хоч не ждали ви погоди,
місили мокрий, чорний степ, —
не похитнувся ні на йоту
високий ваш авторитет.

МАТИ

Папір і чорнило.
Затишна кімната.
Слова найточніші вигранюю...

Мережить листи заспокійливі
мати
в надії
на телеграми.
Слова копійчані у тих телеграмах.
Снігами печалі слова припорошені...

«Мамо, стрічайте», —
сняться ночами
слова копійчані,
слова
найдорожчі.

Відцокотів я пів-Європи
чавунним цокотом коліс.

...У мами
руки пахнуть кропом,
росою непросохлих сліз.

Між нами
дощик землю кропить.
Душа моя щемить з вини.
...У мами
коси пахнуть кропом
і гострим повівом зими.

Приїхав, мамо...
Ну, чого ти?..
Клубок до горла підступа.

Стоїть матуся
у чоботях
біля ворітного стовпа.

ПОКАРА ІКАРА

На грізне сонце зазіхнув Ікар.
О, не жалійте мужнього Ікара...
Його не спинить сонця ярий жар —
летить Ікар безкрилий
над віками!

Летить Ікар...
Зрадливо тане віск.
Та не скимліть ви,
плазуни крилаті!
Скрипить обачність ваша, наче віз,
перед пекучим полум'ям розплати.

Жадання лету не на те дано,
щоб сонцеві здаватися на милість.
Під крилами відважності давно
ховається окрилена безкрилість.

І терпнуть обережні мудреці:
Ікар штурмує сонце врукопашну.
В Ікара
на обпаленій щоці
сльоза безсилля воском закипає.

І не страшні йому
ні зрадний віск,
ні осуди,
ні полум'я,
ні кара.

О дай, життя, мені на довгий вік
каратися
покарою
Ікара!

Із циклу «Хлібороби»

* * *

У пригорщі плюскочуть зерна.
Хліб!

Так само впродовж тисяч літ
леліяли зерно далекі предки.

Так само...

Хліб —
він завше хліб.

Так само...

Лиш —
тріщали попереки
і набухали кров'ю мозолі.

У пригорщі плюскоче хліб...

Вдихаю
запах молодого хліба
так само,
як упродовж тисяч літ.

...Лиш оддалік
тупочуть по землі
комбайни —
мої мамонти слухняні.

Та на току,
заквітчанім піснями,
випліскує зернá рожевий жар
мій елеватор —
крутошій бронтозавр.

На древній
хлібородиці Землі,
суцільно посмугованій
колесами,
у пригорщі лелію хліб
і думаю
про нескінченність
хлібної професії.

ХАТИНКИ НА СТЕРНІ.

Полукіпки останні —
хатинки на стерні
у полі на світанні
привиділись мені.

Полукіпки тужаві
на лінії межі —
скупого урожаю
стріхаті сторожі.

У двох епох на стику
крізь сонцепади днів
полукіпки-хатинки
ввижаються мені.

Стоять вони юрбою
і вдень і уночі,
прикривши хліб собою
від граду і дощів.

Священна їхня помста.
Тремти, ворожа рать!..
Ввижається:
форпости
полукіпків горять.

Ввижається:
кустарні
іржавіють серпи,
червона молотарка
дожовує снопи.

Полукіпки-хатинки,
епоха молода...

У читанці
картинку
хлопчина розгляда.

Картинка повна сонця.
Така вона проста:
полукіпки...
«А що це?» —
у мене син пита.

Спочинку прагнуть обважнілі ноги
у синьому пилкові полину.
Звертаю я
з гарячої дороги
у колоскову тишу запашну.

Над полем хмари морщать лускою
і так сліпучо плавиться блакить.
Літак над стиглим полем колосковим
натягує тремтячу срібну нить.

Торкається колосся мовчазного
невидимими хвилями ефір.
Гуде ефір суворою луною
боїв,
і горя,
і важких офір.

Гуде ефір стомовно, стоголосо
на хвилі рознуртованій,
хиткій.

До світу прислухається колосся
антенами
тривожних остюків.

КОРА ПЛАНЕТИ

Шерхаста, пошрамована ярами,
запечена в морозах і в теплі,
не гоїш ти свої родючі рани,
розплющена,
тонка
кора Землі.

Глевка,
терпка,
гіркава і солодка,
свята у нелегкій своїй судьбі,
земної кулі чорна оболонко,
доземно
я вклоняюся тобі.

За те тобі вклоняюсь я, людина,
що людство все —
одна твоя сім'я,
за те,
що ти на всій Землі єдина,
за те,
що ти у кожного своя.

Дзвениш ти, оболонко, колосками
над щедрими багатствами ядра.

Та всі багатства в надрах вічно б спали
без твого всеплодющого добра.

Ти кличеш нас, тендітна оболонко,
шлях борозен крізь серце проляга.
Суха, а чи розмокла на болото, —
усякою ти людям дорога.

Глевка, гірка, засмучена,
мене ти
приймеш,
росу зронивши крадькома...
Кора планети,
іменем планети
тебе назвали люди не дарма.

Із циклу «Два полюси»

МОЛИТВА МАДЛЕН РІФФО,
незламної героїні Опору,
журналістки газети «Юманіте»

О, як вони жорстоко помилились,
підступні і тупі кати в сутанах!
Ну що ж, Мадлен,
пора і помолитись
за упокій...
Настав твій час останній.

Тебе пильнує варта.
В тиші ночі
вишаркують підошви монотонно.
Ти —
смертниця...
Під пальцями шурхоче
пошарпаний тюремний молитовник.

Душа поета непідвладна страху.
Поет і в смертний час пера не кине.
Лягають на полях молитов
строфи,
видзвонюючи ритмами стрімкими.

За спалених живцем, за кров пролиту —
у строфах клекотить
жадоба кари...

Мадлен, Мадлен, страшна твоя молитва
в застояній могильній тиші камер!

Хай слухають її Париж, Тулуза,
хай слухають запроданці-міністри.
Поет і в смертний час не зрадить музу,
коли в поета серце комуніста.

Вставай, Мадлен!

Ти славно помолилась.

Уже на волі жевріє світання...

О, як вони жорстоко помилились,
підступні і тупі кати в сутанах!

АФРИКА. НА РИНКУ КРОВІ

Не шаркіт ніг,
не згуслий гамір —
на ринку крові тиша з тиш.
Іде стерильний торг на грами,
в яким не всякому щастить.

— Я, пане лікарю, здоровий...
Тут щось не так!
Ану ж, коліть...

Лежить бідак на ринку крові,
на тапчані,
мов околіт.

Лежать у білих простирадлах
кістляві, чорні
продавці.
Єдина кожному відрада —
монета
в скорченій руці.

Благальних слів болючий шелест
судомить висохлі вуста...

На ринку крові
кров дешева.
На ринку
черга
нароста...

Згодиться білому наразі
цілюща кров
із чорних жил.
Бо кров не ділиться на раси,
коли жадає панство житьь.

Йде торг у тиші лиховісній,
пече долоні жар монет.
Ще грам —
і крові несумісність
у білих жилах
спалахне.

РИКША

Гонконг — місто контрастів.
(3 газет)

Кіть-кіть
тачанка.
Хуткіш —
чап-чап!

Хай коні думають, у них великі
голови.

А рикші думать ніколи,
у нього троє діток.
Хай коні думають про сріберні
підкови.

А рикші думати не треба,
у нього з вічних мозолів підметки.
Хай коні...

Їм дають вівса.
А рикші потрібні
монети...

Хуткіш —
чап-чап!
Кіть-кіть
тачанка.

А рикші думати не можна.

У нього хтивий пасажир одняв
не тільки висхлі м'язи,
але й мозок.
Ось він розсівся гордо, благородно
і думає про що завгодно.
Лиш не про те,
як це не дивно,
що їздить
на людині.

Лиш не про те,
що в цей культурний вік
за дармові монети мідні
купити можна найдорожче —
гідність.

А рикші думать — негаразд.

Поки сила є ще,
ніхто його не продає у рабство —
сам продається.

А рикші думати шкідливо.

Бо, не дай господи, пихатий пасажир
в очах його таке щось прочитає...
І сяде на рикшу
іншого.

Як рикша зневажа усіх на світі
рикш!
За те, що возять на собі
собі подібних,
що не насміляться тачанки
перекинути.

...Та геть думки!
— Гей, ти!
Ану, хуткіш...

Хуткіш —
чап-чап!
Кіть-кіть
тачанка.

Хай коні думають.
А рикші думать ніколи...

ВІДБИТКИ ПАЛЬЦІВ

Гранітом
з-під шкіри Землі проступають,
затверді від праці, від битов, —
відбитки,
відбитки,
відбитки пальців.
Відбитки...

Відбитки пальців
неандертальця,
пальців раба непокірного.
Відбитки...
Скільки їх,
відбитків пальців,
у планети під шкірою?

Скільки? —
питання, можливо, химерне.
А скільки
на шкірі їх?
Золотозуба затока Америки
пащу зажерну вишкірює.

Хрумає паща
пальці робітні.
Пальці
по гострому золоту човгають.
Відбитки чорних пальців —
білі,
а білих —
чорні.

Гранітом з-під шкіри землі проступають
відбитки.
Вікам їх не стерти...
Відбитки,
відбитки,
відбитки пальців —
пальців,
якими
виліплена планета.

Горді і чесні відбитки пальців,
розсіявши бляклий серпанок золота,
сяють
почесними знаками праці
на руків'ях
Серпа
і Молота.

Братні струни

Серафим Попов

СЛОВО ПРО ПАРТОРГА

Глибока ніч...
Та не до сну йому,
бо є про віщо
думати-гадати...
Чергова зміна
крізь пургу й пільму
на вахту йде,
немов у бій солдати.
Ви скажете:
це штамп, а що за ним?
Не зрушуй
мертвих порівнянь останки...
Та справді ж тут —
вогонь,
і грім,
і дим,
бульдозери вперед повзуть,
мов танки.
Довкіл тайга,
важких снігів навіс,
та бур гризе
стрімчасту свердловину,

ладен пробить
земну скрипучу вісь, —
аби лиш газ
дістати з глибини нам.
Важка тут праця.
Вітер завива.
І над тайгою
зорі-холодини.
Зумій знайти в душі
такі слова,
щоби від них
тепліш було людині.
Щоби вона
під стогін завірюх
у тих словах
знаходила опору
і вірила:
оце найкращий друг,
найкращий друг —
зі мною завжди поруч!
Години — роки.
Трудно вийти в путь,
коли морозом
сковані повіки.
А ще трудніше
комуністом бути.
Сьогодні бути.
І завтра.
І довіку.

Мустай Карім

УКРАЇНІ

О Україно! Яблуні рясні
Вітрилами напнула ти чарівно.
Сапер, траншею виривши мені,
Твій чистий квіт засипав, Україно!

Не тиха українська ніч. Прошив
Її напасник смертоносним градом.
Я так на поміч яблуням спішив...
Стрясає сад гарматна канонада.

Здалось, до мене яблунька мала
Шугнула від обпаленого тину
І до траншеї руки простягла,
Мов дівчина з іменням Катерина.

Не сяють зорі! Рве повітря свист!
Осліпли з горя небеса прозорі!
Пропік моє обличчя падолист
Гарячою дівочою сльозою.

Та досить сліз! Урал мене послав,
Щоб витерла ти сльози, Катерино.
Я під Уфою землю цілував,
Щоб, як раніш, цвіла ти, Україно.

Щоб яблуням над квітами рости —
Там, де траншею розсічуть орала,
Щоб ніжний квіт зривала тільки ти
І в радості ще кращою ставала.

І пам'ятала, як вогню навстріч
Ішли брати у грізний час до тебе...
Ішли, щоб тиха українська ніч
Спокійні зорі колисала в небі.

Віктор Максимов

* * *

Перевесники ми,
друзі давні, чорти худорляві!..
Хто дійшов до «старлея»,
а хто в капітанах уже.
Не ковтнули війни,
але смерть нас таки обстріляла —
кислий запах її
гільза ще береже.
Не ковтнули війни,
та нелегко бувало солдату —
і металася мушка,
і латунь вилітала з долонь!..
Ось і нам є кого
на цій зустрічі мовчки згадати,
є про що заспівать
напівподиху нам за столом.
Жаль, своєї нема,
що ж бо, хлопці, давай фронтової...
Увлялось і нам,
що десь там, за морями, війна,
а ми з нею, вважай,
у багнетнім зійшлися двобої,
бо всякчас у потилицю
дихала хижо вона.

Капітане, співай!

Хай пождуть нас дружини, та й годі!

Капітане, співай!

Хай сумує твій голос живий...

Та ж затемнена ніч,

і лиш кулі не свищуть сьогодні.

Та ж затемнена ніч,

і між зорями — надзвуковий...

Петеріс Зірнітіс

* * *

Ще так недавно наші біографії короткими
здавалися на диво.

Нам роздавали щедро листоноші слова
коханья

і слова утіхи...

Іх сумки переповнені пашіли бажаннями,
які ще не збулися,

іх сумки наливалися вагою, немов перед
розлукою обійми.

Іа поступово наші біографії все довшають,
існують, і нічого од них тепер уже не
відламаєш.

Листи усе коротшають, а врешті

іх друзі перестануть надсилати.

Вже липи одцвіли на крилах літа,

та ще жаріють барвами надії жагучі айстри
над мовчанням обелісків.

Ще сонце у зеніті палахтить,

і листоношам безробіття не загрожує.

Йон Вієру

ТВОРЕЦЬ ЧУДЕС

О, яким він був на сцені,
Як сотав із вух, зубів
Голубий казковий племінь
Ще й по парі голубів!..

Жінку спалював на попіл,
Потім — що за чудеса! —
Легким жестом бідну жертву,
Наче бог, він воскресав.

Та пора чудес минула.
Зал порожній.
Дальній шлях.
І здригається цигарка
В чарівних його руках.

Сірники
В нервових пальцях
Вітер гасить раз у раз.
О, чому не допоможуть
Чудеса йому в цей час?..

Чудеса — лише на сцені.
Племінь, жести потайні...
Їде в розпачі він далі.
Плинуть хмари в вишині.

ГРУНТ

БІОГРАФІЯ МОЗКУ

Я — мозок —
не мав
тоді назви:
безформна маса
у гігантській спіралі
галактичного циклону,
що намотувався
на безіменну
планету
і передавав
мені
естафету.

У хаотичному русі
навколо власної осі
я обрав для себе
форму
круглого неба.

На
гладенькій
своїй оболонці
я засвітив
зорі.

Зір усе більшало.
Вони не вміщались
на гладенькій моїй оболонці.

У півкулі
мого черепа
оболонка
вигиналася звивинами
і з кожною новою
зорею —
росла...

Хвилями звивин
я розсунув
обріи видимого неба
і проріс
за межі Галактики.

Я сягаю вже
інших,
невидимих
галактик.

Хвилями невгамовних звивин
я
розростаюся
до
Безмежності —
із планети своєї зеленої,
яку я назвав
Землею.

НАРОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ

У темній глушині,
в пустій печері —
на пружну, непіддатливу
гілляку
натягував він тятиву.

У мускулястих грудях
вулканилась, росла
жадоба помсти.

Озався
розум.

До вогнища
нечутно він підкрався,
націлився
у ненависну спину.

Та кривдник
саме забавляв дитину.

І лука опустив
суворий месник...

Озвалось
серце.

Я думаю
про шлях людського роду
од генія первісного,
який
зерно посіяв
з віщої руки,
збагнув
таблицю множення природи.

Лягали зерна
в землю
на добро.

Віки посів заврунений
пололи,
одвіювали
зерна
від полови.

І десь колись настав
болючий злам,
коли проріс отруйний
корінь зла.

Я думаю
про таїнство природи,
про кам'янистий шлях
людського роду
од першого зерна,
що не вмира, —
до зраненого
кореня добра.

ЦЕНТР РОДОВОДУ

Стою я
в центрі
свого родоводу.

О ні, не центр я.
Це всевладний час,
допоки світ в очах моїх не згас,
мене поставив
ненадовго
в центрі.

І от стою.
Стою серед усіх
єдинокровних родичів своїх.
Над ними
маю певну перевагу:
одних —
уже немає,
інших —
ще немає,
а я —
живу.
Я тягну ниточку живу
з минулого

в сучасність
і майбутнє.

Стою я, сутній,
на вітрах життя.
— Хто ви, мої прапрадіди? — допитуюсь.
Перекликом століття гримотять,
і рветься десь
тонка
благенька
ниточка...

— Хто ви? —
і повертається луна.
— Хто ви? —
глибока Лета поглинає.
Прапрадіди,
в тім і моя вина,
що вас небагатьох
сьогодні
знаю.

І ця вина помножиться стократ
на рахівниці грізної історії,
коли хоч хто-небудь
з моїх «пра-пра»
в прийдешньому
вину мою
повторить.

Стою я,
поки світ в очах не згас, —
праправнук
і прапрадід водночас.

Нащадок я Максима Кривоноса —
на інший рід мене не промінять.
Мої круті судини кровоносні
відвагою жагучо пломенять.

Мойого предка здружені знамена
не похитнули хани й королі.
Мій рід ввібрав у бунтівливі вени
братерську кров слов'янської землі.

Мій гордий рід роботи не цурався,
ставав до плуга і сідлав коня.
Усі народи, всі племена й раси —
мойого роду щедрого рідня.

З вогню мій предок пісню волі виніс.
Крізь випуклі щити ворожих лав
булатом блискавиці Перебийніс
дорогу пісні рідній прокладав.

Живе мій рід нескорений, нетлінний,
і пісня українська не вмира.
Єднає дух братерства покоління
над плином незглибимого Дніпра.

І я, нащадок мужнього Максима,
спрямовую свій погляд на Москву.
Хмельницький
наді мною
в небо синє
підносить бурштинову булаву.

ЕВОЛЮЦІЯ

Коли в руках стискаю
молота
чи заступом
виважаю
духмяний штих землі,
коли беруся
за кермо машини, —
я пращура
силкуюсь уявити,
який уперше
всім єством відчув,
що руки —
не для того,
щоб ходити.

Чому —
не знаю,
в полі на світанні
мені спадає іноді на думку,
що ми
оремо,
сіємо,
жнивуємо
на грудях велетів-богатирів,
які тут
піт у землю проливали,
грудьми супроти вражої навали
стояли.

Велети-богатирі...

І ці пшеничні стебла —
то не стебла,
а стріли гострі,
що вібрують
і бринять жовтавим пір'ям
у грудях
велетів-богатирів.

ЛЕБЕДИНА ПІСНЯ

Аж висвистує скрипка
від солодкої муки.
Дід виспівує хрипко
на весіллі онуки.
У щасливій оселі,
всій родині на диво,
пісню буйну, веселу
дід співає журливо.
Діду, ви старомодні.
А розправте-но плечі.
На весіллі сьогодні
спів такий не до речі.
Де ж це видано, діду:
про веселе — печально?
Так-бо діло не піде!
Ви вже краще б мовчали...
Дідусеві й самому
на душі якось прісно —
замісив на сумному
та й не в лад свою пісню.

Дід підвівся,
плечистий,
і стріпнув сивиною
над столом урочистим,
над своєю виною.
Скрипка свиснула звично
від солодкої муки.
Заспівав дід,
як личить
на весіллі онуки.
Захитав білу стелю
голос чистої криці.
Заспівав дід веселе
із журбою в зіницях.

БАБИНА ОСІНЬ

Наче в далекі світи,
дибає бабка до саду.
Близько,
а довго іти.
Бабку шпиняє досада.

Креслить літак гомінкий
стежку на синім обрусі —
стежку в міста,
до яких
не долетіла бабуся...

Бабка зітхає.
З чола
стріпує бабине літо.
Груша над нею звела
часом обпалені віти.

Холод пройма до кісток.
Бабка покашлює мляво.
Зірваний вітром листок
тихо над нею кружляє.

Під ковдрою засніженого вечора
нуртує місто.
У зіницях вікон
блакитно фосфорують кінескопи.

На велетах багатоповерхових
ворушаться допитливо, здивовано
гнучкі
тоненькі
вусики
антен.
І велети багатоповерхові —
недремні щогли нашої планети —
у нескінченнім русі розсікають
простори галактичної зими.

Нуртує місто
океаном вікон.
І сніг рипить у ритмі тисяч ніг.
Нуртує місто.
Гріє дружній сміх...

Із темного провалля поміж хмарами
нараз несміло визирнула

**зірка —
самотня безпритульниця-сніжинка
в заметах галактичної зими.**

О зірко, зірко, як тобі незатишно!

СВІТЛО ЗГАСЛОЇ ЗІРКИ

Яскрава зірка
згасла.
Це так...
Це факт гіркий.
Згасають у зеніті передчасно
навіть зірки.

Вулканилось напругою і болем
вогненне серце.
Вщерть
вогненне серце повнилось любов'ю.

Любов
і смерть...

Не витримало серце...
Кратер-рана
промінням крові бризкає в віки.

Так помирають
зірки.

Так,
і зірки вмирають передчасно.

Це факт:
сніги —
на мертвому чолі.
Але рядки проміння непогасно
трасують
у томах тисячоліть.

МЕТАМОРФОЗА ЛІНІЙ

М. Т. Рильському

Мене, зізнатися, лякала
округлих ліній крутизна.
Химерна вигнутість лекала,
чола овальність мовчазна.

Я вдовольнявся лиш прямою,
лиш у пряму вростав увесь.
А погляд надила крамольно
блакитна випуклість небес.

Не перетнуться паралельні —
моя упевненість росла.
А невідомість теореми
все по кривій мене несла.

А наді мною рвав окупи
дротів
вітрьсько-дідуган,
і аксіомою дзвінкою
згиналась райдуги дуга.

І я відкрив нараз для себе —
над-паралельні всі путі,—
бува, прямі і при потребі

не перетнуться у житті.
Із з двох прямих на перехресті
прямі випорскують кути.
Я це збагнув...
Збагнув, нарешті,
всю геніальність простоти.

ОРИГІНАЛЬНІСТЬ

Щоранку
він
сідав перед туманним екраном мольберта
і дивився
трафаретний кадр:
усміхнений,
розрум'янений чоловік
одягає сніжно-білу майку.
На пружних каштаново-смаглих
біцепсах
весело стрибають сонячні зайчики.

Він
задумав картину за умовною назвою:
«Портрет здорової людини».

Картина майже готова.
Ще кілька штрихів, кілька мазків...

Та котрий день
він не доторкається до пензля,
котрий день
він —
не натхненний творець,

а гнівний, ошуканий
глядач.

Цього ранку,
як завжди,
він прийшов на черговий
сеанс.

І раптом...
йому так захотілось кинути
щось образливе
в обридле,
ненависне обличчя
усміхненого
розрум'яненого чоловіка.

У знервованих пальцях
несподівано забринів
наїжачений пензель
і караючим, безжальним
батоном
стьобнув по зухвалих біцепсах,
по сніжно-білій майці.
З навскісних басаманів
на каштаново-смаглому,
здоровому
тілі
кров'ю просочилась
червона фарба
рум'янцю...

Він забув про час,
прикутий до сліпучого екрана мольберта,
на якому все чіткіше, все природніше
проступали:

порожня
біла палата,
порожнє
рівно заправлене ліжко,
порожній
картатий халат.

Картину
він вирішив так і назвати:
«Портрет здорової людини».

ХРЕСТОМАТІЯ

Ні, я не проти математики,
а все ж
у серце зазира
очима літер
хрестоматія —
ще довоєнна та, стара.

Така ж уся вона згорьована,
така ж бо жовта, аж руда —
мені життям батьків дарована,
як хліб,
як сонце,
як вода.

У грізний час тривоги і хаосу,
у час відступництва нікчем,
вона під припічком ховалася
від поліцаєвих очей.

Цю книгу мужню і нескорену
не вбила пострілом війна.
Устами класиків суворими
мене допитує вона,

як я живу, дружу із мовами,
з чим у нові лечу віки
і чи, бува, не заплямовані
її священні сторінки.

Літературна хрестоматіє,
ти ще повчиш мене добру!..

Беру із рук ласкавих матері
я хрестоматію стару.

СТАРЕНЬКИЙ СИНІЙ ПАТЕФОН

Далекий спогад...

Ранок.

Свято.

Злітає з вії кудлатий сон.

На скриню гордо ставить мати
старенький синій патефон.

І розпрягають хлопці коней,
і річка Ятрань клекотить.

Ах патефоне, патефоне,
понікельовані кути!..

Спасибі, друже хриплуватий,
за спогади дитячих літ,
за те, що пісню
лиш у свята
ти дарував, як білий хліб.

Спасибі, друже мій,
спасибі
за ті мелодії прості,
за те, що ти співав несхибно,
співав по-своєму в житті.

МУШКЕТЕРИ ЕФІРУ

Транзисторно-музичні мушкетери,
не личить вам середньовічний жест!
Та нагло в груди ближнього прете ви
зі шпагами антен наперехрест.

Спресований ефір скрегоче, виє.
Понад хитляві межі людських сил
несе ефір на модних
ультрахвилях
минулого печерні голоси.

Ефіро-мушкетери невблаганні,
які ж бо ви кмітливі, на біду,
у цьому фарисейському змаганні
на терені
вразливих,
чистих душ!

І все ж крізь дикий посвист
саксофонів,
крізь рок-н-ролли
і вихлявий твіст —
прислухайтесь —
бентежлива симфонія
на крила підніма
оглухлий світ.

СОЛО НА РАЙДУЗІ

Сестрі Гані

Ганю, грай...
Мчать літа —
не журись, а радуйся.
Грай!
Міхи розгортай
у співучу райдугу.

Райдуга мерехтить,
подихом зволожена,
п'є із рук молодих
росяну мелодію.

Ганю, грай,
забавляй
спокій свій розчахнутий.
Кажуть, що на баян
проміняла щастя ти.

Ті слова — наче град,
та не хмурся —
радуйся.
Тане град...
Ганю, грай
на співучій райдузі.

СКАРГА ФІЛОЛОГА

Люди добрі, мене ви не ганьте
і не списуйте зразу в пасив.
Вірте, люди:
так важко вергати
непролазні словесні ліси...

У короткі, недоспані ночі,
у каскади паперів і справ,
у натружене серце грімкоче
нескінченний, стрімкий
словосплав.

Так багато
є слів незвичайних —
словосплаву
немає кінця.

Але як, бува, не вистачає
лиш єдиного слова,
слівця...

А нічого ж не сталося...

Парк.

І листя в осіннім піке.

І нічого не сталося,
тільки вибухнув раптом оркестр.

Тільки раптом литаврами
пружно вдарила тиша в думки...

Та нічого ж не сталося!

Просто —

люди якісь не такі...

Просто в парку над старістю
і над юністю —

листя в піке...

І нічого не сталося.

Тільки вибухнув раптом оркестр.

ІРОНІЧНИЙ АТРАКЦІОН

На постійному приколі
бетонованих шасі —
літачок
гурчить довкола
осоружної осі.

Літачок сумний метляє,
мов припнутий ланцюгом.
Зветься
«мертвою петлею»
цей чудний атракціон.

Назва справді іронічна.
Затяглась «петля» цупка...
Небо дивиться у вічі
і кепкує з літачка.

Ех, коли б наструнить крила
і рвонути гордо ввись!

Та важкі
бетонні брили
і міцна
сталева вісь...

Літачок дола знемогу,
рве повітря на шматки.
І поблажливо на нього
позирають
юнаки.

Ними піднятий на кпини,
літачок шаліє вмент
і летить
кудись
невпинно,
не злітаючи й на метр.

ВІКТОРИНА

Урочисто, риторично
масовик юрбі гука.
Таємниці вікторини
у руках масовика.

Хитромудрі запитання,
їх не всяк візьме на зуб.
Арсенал відзнаки тана,
допікає слави зуд.

Запитань дошкульні стріли
в честолюбство точно б'ють,
сили пам'яті потрійні
результатів не дають.

Масовик гоноровитий
зверхньо відповіді жде,
постає із бронзи литим
над невіглаством людей.

Вікторини таємниці
він крізь сутінь голубу
кида,
наче рукавиці,
у пригнічену юрбу.

Кида, начебто подачку,
заготовлені слова.
Як же вивчив він, одначе,
дармові свої права!

Як пишається собою,
як чужі слова гука!
Перевага над юрбою
аж п'янить масовика.

Лиш забава —
вікторина.
Люди,
що вам хтивий жест!

Слава, лаври —
це вторинне.
А первинне —
ваша честь.

ПРО ШКОДУ ФУТБОЛЬНИХ МАТЧІВ

Ти кривиш іронічно губи,
категоричний твій демарш!
Ти час убережеш від згуби,
не по тобі
футбольний матч...

У тебе мірка —
чисте злото,
що, певно, гідне похвали.
Це ж —
гору справ перемолоти —
за дев'яносто
за хвилини!

Не відкладаєш ти на завтра
нагальних справ тугий сувій,
і я, зізнатись, навіть заздрю
цій пунктуальності твоїй.

Та що подієш із собою —
тут не до справ уже,
хоч плач!
Безпечне серце прагне бою.

І от —
спішу!
Футбольний матч...

І ось —
киплю, уболіваю,
лечу над хвилею долонь,
коли встає дев'ятим валом
всепереможний стадіон.

Уже —
суддею я і свідком,
страшить мене
штрафний
у грі,
коли до сітки,
мов до стінки,
стають
бліді воротарі.

Що там —
інфаркти, злісні тромби —
чатує серце, мов радар!
Б'ють
одинадцятиметровий,
штрафний,
націлений удар.

Підступний м'яч ядром несеться...
Настала мить моя...

Пора!
І я штрафний беру
на серце
і в прірву падаю нараз.

Згорає серце, наче ватра...

Ти кривиш губи:
справ —
сувій!
Що ж,
як по правді,
навіть заздрю
я пунктуальності твоїй.

МАГІЯ ДРІБНИЦЬ

О всемогутня магіє дрібниць!
Туманять кров твої отруйні соки.
Скажіть-бо, люди,
що вас так ріднить
з дрібницями
у помислах високих?

Наперекір
нескореним серцям
ростуть дрібниці вбивчими грибами.
Немає їм ні краю ні кінця
у наш ракетноносний
вік глобальний.

Нікого і нічого не щадять
дрібниць розмінних мідяки дешеві.
Вони незрушно ціляться щодня
у людських душ
довірливі мішені.

О незбагненна магіє дрібниць!
Сичиш ти, наче океанська піна.
І падають перед тобою ниць
раби дрібниць
мовчазно і покірно.

І день перед тобою вже не день,
а біла пляма на картині світу.
О скільки найпрекрасніших ідей
зловила ти в свої підступні сіті...

Та кличуть небокраї голубі.
В двоборстві із могутністю твоєю
не піддається, магіє, тобі
той,
хто не звик пливти за течією.

Кого не знадять помисли дрібні,
діяння невибагливі і ниці.

Пружисте древо
зріє
у зерні
великої, живлющої дрібниці.

МІМІКРІЯ

Незручно якомсь
виділяться...
Він — як усі, як маси.
Не мріє про лампаси.

Навіщо лізти на рожен,
підставляти голову?..
Стрижене?
Хай стрижене!
Голене?
Хай голене!

Різниця, врешті, невелика,
а зайвий клопіт чоловіку.

Та й лячно
виділяться...

Він любить
колір сірий, безневинний.
На сірім сірого не видно.

БУКЕТ ГЛАДІОЛУСІВ

Вулицею
саме в час «п'як»
у сонмищі поглядів і голосів
сивий нахмурений чоловік
ніс
букет гладіолусів.

Ніс
невміло,
якось так вимучено,
мовби то — міна,
що ось-ось вибухне.

Поглядів зацікавлених
уникав
чоловік постарілий.
У безпорадних, розпачливих руках
квіти
горіли.

Може,
вперше
за довгий вік
щось у душі відколосся, —

і купив
комусь
чоловік
букет гладіолусів.

Дні його нелічені —
вгойдані,
повільні.

Дні рожевим відчаєм
сповнені по вінця.

В затінку, між пальмами
нудно він простує.
Ні тобі запалення,
ні тобі простуди.

Дні стоять просіяні,
вивіяні, світлі.
Тепле сонце віями
кліпає осліпло.

Мліє він од лінощів,
п'є настій повітря...
Ну, чого потрібно ще?

Вітру йому б,
вітру!

СПРОСТУВАННЯ ЗАКОНУ ІНЕРЦІЇ

У школі ми добре
засвоїли фізику...

Приходиш додому
пізно
роздратований, знервований, як на злість,
і не добираєш слів.
Потім схаменешся:
— Не сердься... Інерція...

Інерція...
Образа у суперечці.
Розгнужданість.
Упередженість.
Виявляється, все це —
просто інерція...

Кулька сталева
котиться за інерцією —
нам пояснювали у школі.
Але ж є ще
інерція серця,
що непідвладна фізичним законам.

Серце —
не кулька.
Серця рух
інерції протидіє.
Інерція серця — інертність духу.
Так воно на ділі...

Серце кепкує з нашої пильності —
в нього розгін космічний.
Та в будь-якій інерції
серце
зупиниться
навіть
навічно.

УСЕ ТАК ПРОСТО...

Усе так просто,
як саме
життя.

Життя людське фіксується
у списках.

У списках
на одержання зарплати.
У списках
на одержання квартири.
У списках
боржників.
У списках
друзів.
У списках недругів...

Усе так просто,
як життя
і смерть...

Ім'я людське закреслюється в списках.
У списках
на одержання зарплати.

У списках
на одержання квартири.
У списках
боржників.
У списках
друзів.

І в списках
пам'яті...

Все так непросто...

ПРАВИЛА НІЖНОСТІ

Бульваром,
змереженим зеленими тінями,
кожен виямок обминаючи,
котиться плавно, надійно
автобус
особливого призначення.

Де він прокочує —
все зупиняється,
навіть трамваї прикипають до рейок.
А міліціонер для нього, здається,
ладен відсунути з тротуару дерева.

Ладен зневажити заборонні знаки,
аби інших правил дотримати у житті...

Котиться автобус особливого призначення
за правилами ніжності.

Люди з давніх-давен у світі
ідеї виношували різні.
Хтось винайшов, скажімо, електричне світло,
а хтось — електричне крісло...

Не знаю, хто він —
порядку страж,
учитель,
а чи адміністратор сердитий,
та певен, що
він —
наш,
той, хто придумав
автобуса з написом:
«Діти!»

ПОРАЗКА

Хлопчакам не жарти:
хто сильніший?
Та й арбітри — в голосі метал.
Переможцю золотá, точніше —
шоколадна поки що медаль.

Переможцю — і хвала, і почесть,
од батьків йому «фізкультпривіт!».
А суперник,
опустивши очі,
мовчазливо осторонь стоїть.

На суперника ніхто й не гляне.
Не до нього.
Це ж який провал!
Не його колише на поляні
урочистий церемоніал.

Неймовірно...
Він же так старався,
він же був так близько до мети.
Він же...
Важко визнати поразку,
коли є жага перемогти.

Вболівальники, арбітри вперті,
трубадури сили,
годі вам!
Озирніться,
он поразку вперше
мовчазний хлопчак пережива.

Обережно!
Не потрібні фрази.
Хай збагнуть ці хлопчаки удвох,
що в житті є й гіркота поразок,
і солодка радість перемог.

БІЛІ МЕТЕЛИКИ

Білі метелики
біло ряхтіли.
Білі метелики
пити хотіли.

Звабив метеликів
слід од копита.
Білі метелики
сіли попити.

Сіли метелики —
білені зорі.
Крильця в метеликів —
листа прозоре.

Вибігли хлопчики —
оченьки сині.
Вибрали хлопчики
та й по лозині.

Біла метелиця —
в синії óчки...
Ой ви, метелики,
крильця-листочки!..

Радісним розчерком
свище лозина.
Хлопчики, хлопчики!

Оченьки сина...

ФОРТЕЦЯ НА ПІСКУ

Будував мій син фортецю на піску.
До фортеці він нікого не пускав.

Дивувалася довкола дітвора.
Ну й фортеця!
Вежа.
Брама.
Двір.
Гора...

Син поважності на себе напускав.
Ну й фортеця!..
В кого є ще отака?

Раптом вистрибнула хвиля із ріки —
змила всі його старання залюбки...

Сину, сину,
все буває на віку...
Пам'ятай же
про фортецю
на піску!

НА БЕЗІМЕННІМ ПОЛУСТАНКУ

На полустанку безіменнім
швидкий наш ледь притишив хід.
Хлопчак із яблуком у жмені
назустріч вийшов до воріт.

На брови чубчик нависає,
немов пелюстка золота.
Не хлопчик — соняшник русявий
до нас голівку поверта.

Ну що малого так цікавить
у комфортабельних купе?
Куди сягає він думками
в цю мить з уявного КП?

Експрес обвітрений, гарячий
з чавунним гуркотом летить
повз необжитий світ дитячий
в рясні розчахнуті світи.

Спішить експрес на дальні гони.
Услід нам дивиться хлопчак.
Мигтять пунктирами вагони
в його замислених очах.

КАЗКА МІСЯЧНОЇ НОЧІ

(Розказана Людї та Женї)

Безхмарної, замисленої ночі
котився Місяць
просто неба,
приречений повік
на роль
супутника.

Не знав щербатий Місяць,
що Земля,
його володарка безсонна,
також кружля.
Довкола Сонця.

Земля ж не відала
про те,
що і цар-Сонце золоте
давно нудьгує
в епіцентрі
Всесвіту,
ліниво споглядаючи
слухняний
рух планет.

Та й Сонце теж
не уявляло,

що десь за межами
його безмежних володінь —
такі ж сонця,
такі ж світи,
галактики
і що немає їм усім, до речі,
кінця і краю
в чорній
порожнечі.

Та є початок...

Стоїмо ось
ми
гуртом
серед замисленої ночі,
і щемно так...
Прислухаймось на мить:
десь поруч
безвість
зорями гуркоче.

МІЙ УРОК

Урок...

А я ще молодий, зелений.

Такий ще однозначний я:

урок!

Іду до дошки гордо, незалежно,
немов патрицій, відбиваю крок.

І що там римлян бойові походи —
завчив урок, і світла голова!

Слова хвали п'ю, мов солодку воду,
бентежно заколисують слова.

А завтра біля дошки стане
інший,
когось
важкий урок не обмине.

...Той час настав.

Упала тиша віща.

І викликає вчителька...
мене.

ОДНОКЛАСНИКИ

Друзі давнії, однокашники,
завжди в пам'яті молоді, —
дорогі мої однокласники,
де шукать мені ваших слідів?

Класний глобус небесним полиском
осяває в дорозі вас.

На якому ж тепер ви полюсі,
на яких ви тепер островах?

І куди це ви, хлопці, квапитеся,
не спиняючись ні на мить?
Глобус наш обручем екватора
на космічному тракті гримить.

Але тане вже синє марево
у фантазії на крилі.

Я шукаю вас поза хмарами,
а сліди ваші десь на землі.

Як догнати вас, однокашники,
де шмагає вас вітрової,
шахтарі,
сівачі,
монтажники
з невідкритих моїх островів?

МАК НА КАРНИЗИ

Хто б не проходив мимо,
всяк
на дах погляне знизу:
вогнем зацвів
червоний мак
у вигризку карниза.

Щосил за грудочку землі
трималося стебельце.
Ревли над ним вітриська злі,
стискались хмар лабети.

Стебельце випило уже
із грудочки всі соки.
Внизу пахтіла міражем
земля його широка.

Внизу —
у затишку, в теплі —
принадливо і палко
на лоні щедрої землі
цвіли
вологі маки.

І мак напружився
вгорі
усім стеблом недужим
і пелюстками заяскрів
тривожно, відчайдушно.

Зацвів...
Усім вітрам на злість,
тримається
за камінь,
пилинки рідної землі
вдихає пелюстками.

Вдихає спрагло землю він,
чекає днів осінніх,
коли дозріє
плоду дзвін
і задзвенить насінням.

Якось у лісі я побачив,
як виринає з ґрунту гриб.
Цвів свіжий ранок.
На поляні стояла кришталева
тиша.
Все спало. І не ворушились
ні павутинки, ні травинки.
Та ось
шелеснуло ледь-ледь
під ковпаком скляної тиші.
Сухий листочок берестовий
здрігнувсь наструнено, ожив.
З-під нього висунув
грибочок
свою голівку оксамитну,
мерзлякувато обтрусив
вогкі, брунатні крихти ґрунту.
Було в тім щось таке врочисте,
таке зворушливе і чисте,
як при пологах бува зроду
у матінки-Природи.

МІШЕНІ

Сніг — немов
картина дивна:
мазками чорними —
вóрони.

Стою
на відстані,
щоб не стривожити
картини.
Не бійтеся, чудні,
не бійтеся
людини!
На вас не зваляться
ні камінь,
ані гук...

Якби-то:
це ж не вóрони —
мішені
чорніють
на молочному снігу.

Вітри над нами крила полоскали
і грім гримів.
Розряди грозові
спалахували іскрами тріскучими
на полюсах
вогненних наших уст.

У скирті хмари
блискавка ламалась,
немов солома...
З кожним залпом грому
здригалися твої солоні вії,
здригалися уста твої солодкі
і коси
шелестіли, мов трава.

Над нами
щастю грім салютував.

ЕТЮД З М'ЯЧЕМ

На пляжі міському юнак і юнка
з м'ячем голубим
голубами
зринають.

На руки-орбіти
стартує лунко
капронова копія кулі земної.

Пливе по орбітах засмаглих
куля.

Мигтять океани,
 моря,
 континенти.

...Стомились обоє.
Весело воркують.
Сплітаються руки в солодких тенетах.

А м'яч
відкотився на сонячну стежку —
завмерли країни,
 піски Сахари...

Спинилась планета Земля
збентежено
перед Коханням.

В. К.

Моя прекрасна, горда королево,
вернімо знову в той травневий день,
коли черешень білі каравели
пливли у наше літо молоде.

Вологим цвітом шумували крони,
в косі твоїй тремтів восковий цвіт,
і вельона розхвилена корона
промінням білим осявала світ.

Коли тебе жінки коронували,
ти традиційних сліз не пролила.
Пливли кудись черешні білим валом,
і ти у білім леготі пливла.

І ти несла свою корону честі
подвір'ям від заклечаних сіней,
і в кожному русі, кожному слові, жесті
було щось таємниче, неземне.

Щасливий день...

Той давній день весільний
все далі у минуле відплива.
Мов черешневий цвіт під небом синім,
нечутно обсипаються слова.

Моя прекрасна, горда королево,
вернімося,
вернімося в той день!..
Поглянь:
черешень білі каравели
пливуть у наше літо молоде.

ДВІ ЧАРКИ

Сонце в сурмі голосистій
кружеляє шпарко.
Молодим ущерть наліті
дві високих чарки.

Над чарками в'ється лунко
солодкаве: «Гірко!»
Од медового цілунку
не гірка горілка.

Не хмеліє щастя-доля,
та стоять на чатах —
ждуть весілля золотого
дві високих чарки.

Сяють радістю
і в горі
не беруться пилом.
Завжди в парі,
завжди поруч...

Та одна
розбилась...

А чия —
те невідомо.
Схожі ж бо неначе...
То зійшлися на одному:
— Уціліла
наша...

У хаті сухо шемряла солома,
якої
з молодого околоту
для нас
твоя свекруха настелила.
У кутку тьмянів новенький
телевізор,
якого нам на щастя дарували.
У матовому дзеркалі екрана
м'яким, казково райдужним промінням
світилися
наші місячні обличчя.

Але навіщо давнє ворушити?..

Забудьмо...

Я нікого не виную.

Та й де вже той примарний телевізор?

В кутку тьмяніє

інший

телевізор.

Докірливим більмом

переді мною

закляк

широкий матовий екран.

ПАВУТИНКА

Безпечна молодість.
Що їй —
далекі перегони,
розлуки часті,
шал морів широких!

І не помітиш,
як з розгону
опинишся
у павутинні років.

Ти мовила сьогодні
тихо:
— У тебе ось на скроні
павутинка...

Із циклу «Характер»

ЇЖАЧОК

Стискаєшся в колючий кулачок —
з голками слів
напереваги...
І в тому твоя чиста
перевага,
хоробрий, войовничий їжачок,
що не страшні тобі
ні бог, ні чорт.

Не лічиш ти своїх синців та ран,
стаєш на прю,
хай сила хоч яка там,
і враз береш на приступ, на таран
черствих сердець
похмурі барикади.

Наївний, простодушний їжачок...
Ну що твої слова-голки?
Затупиш!
Ну що твій кулачок малий,
ну що?

Черстві серця незрушні, неприступні.

Їм, цим серцям,
хоч не рости трава!
Ні проблиску, ні поруху —
за ними...
Ех, нерозважний їжачок, стривай!
Спинись
перед серцями кам'яними.

...Та не страшні йому ні бог, ні чорт —
на штурм іде
колючий їжачок.

СПОКІЙ

Дивіться:
такий я спокійний,
уважно слухаю вас.
Обличчя —
прямо у кіне-
матограф
напоказ.

Виказуйте вже що маєте.
Хай —
на голову сніг.
Не здригнуся, мов маятник,
вам на сміх.

Дивіться, увесь я —
спокій.
Слухаю вас...
Назад не ступну ні кроку,
не зрушиться жоден м'яз.

Ось я —
всуціль прострілююсь.
Вразливі місця обирайте!
Пройду крізь свинцевий рій слів

несхитним,
як правда.
Коли ж хоча слово
панцер
проб'є
і влучить у серце, то знайте:
серце моє —
детонатор.

Я знаю цей душевний стан,
коли усе, усе ти можеш,
коли крізь тебе пророста
бентежна віра в перемогу.

Летять мої весняні сни
назустріч визрілим жаданням,
на клич весни
у світ тісний
несу я віру живодайну.

З естради вигнутих небес
бринить веселка семиструнна...

Та ось мина
весна чудес —
приходить
літо многотрудне.

Приходить літо,
як і слід, —
з його важким, палючим потом,
з усім,

чого в розповні літ
ніяк не відкладеш «на потім».

Летять мої весняні сни,
неначе птиці перелітні,
а я спішу на клич весни
з думками
про гаряче літо.

РОСЕН НА МЕХИ

Б'ють буфери литаврами —
металом об метал.
Стоїть шахтар у тамбурі.
Задумався шахтар.

Місця, знайомі змолоду,
пливуть рясним вінком.
Димком блакитним спогади
летять поза вікном.

Тополі ці — колоною...
Той давній паротяг...
Путівкою червоною —
дорога у життя.

Під латаними шатрами
міцні сини полів
націлювались шахтами
в грімке ядро Землі.

І день веселим парусом
для них не лебедів.
Висоти їм скорялися
у чорній глибині.

...Стоїть шахтар у тамбурі.
Задумався шахтар.
Б'ють буфери литаврами.
Гудок густий зліта.

Ген станція Ярóшенка
назустріч вибіга —
маленька, запорошена,
та серцю дорога.

Пропахчений карболкою
тісний
чекальний
зал.

У рейку
сторож
бомкає,
підбивши
картуза.

I

Ось він і вдома.
Хвіртка.
Сонні вулики.
Повільно обліта світанку мак.
Спинився нерішуче серед вулиці,
задумався
шаhtar Іван Чумак.

Ось він і вдома.
Дім...
Цупкими ґратами
шибки пообростали.
Сад рясний.
Мовчить Чумак.
Мовчить садиба братова,
закутана в досвітні сині сні.

II

СПОГАД ПРО ЯСЕНА ТА ОМЕЛУ

Наш ясенє, здрастуй!
А ти все такий же.
Гей, стоптано ж рясту —
а вистояв,
вижив!

Сплелося коріння
вузлами-літами...
Наш ясенє рідний,
ти все пам'ятаєш?

*

Ріс ясен межі садибами, на межі. Іванко
вважав його нічиїм. А Семен уперся: «Мій!»

Відколи оженився — змінився. Вчащає на чарку до дядька Кирила — отого, з розкуркулених.

А тато сказав про ясена: «Хай росте спільним!»

Ти, ясене грізний, —
міцної породи.

Не вигнули гнізда
верхів'я широке.

Під зоряним дахом
не брався ти цвіллю.
Зростав-розростався,
нескорений,
вільний.

Ти, ясене, гнівно
розпростував плечі.
Гойдалися гнізда,
скрипіли старечо.

Завелася на ясені омела.

Біля самої маківки. Серед листя одразу й
не помітиш.

Видряпався до неї Іванко. Хотів уже виламати, аж тут ізнизу Семен:

— Ану не чіпай, шпана! Хай росте...

Тато ввечері вислухав насуплено і пробурчав:

— Пар-разит...

МОНОЛОГ СЕМЕНА

— Давай-но почоломкаємось,
брате...

Щось ти подався.

Та воно й не дивно.

В землі не те, що на землі.

І знову ж, ну яке

життя тамтешнє городське?

Не дуже розповнієш

на купованому.

Бач,

понавозив дітлахам

цукерок і цяцьок усяких...

Спитатися, для чого?

Чи, може, зайвий гріш завівся?

То поділись...

Жартую, звісно.

Ти ж як,

надовго, Ваню,

чи... назовсім?

Коли зірвався, —

в мене місця досить.

Хоч по світах не їздимо,

а теж... при телевізорах.

А там, гляди, своє

гніздо зів'єш.
Бо хоч ми і брати...

А ти,
я бачу, загордився.
Чого так зиркаєш,
мов я заборгував тобі
карбованця?..

IV

Чи сниться Іванові,
а чи й справді — звук,
наче мозок розкраюють:
цюк... цюк...

Прокинувся.
Світопадом густим
сонце б'є з-під фіранки.

Дере у горлі пекучий «дим»
(так Семен велича бурячанку).

—Ага-а, проспався?

А в мене діла... —
гілляку на ясені
Семен осідлав.
Гамселиць сокирою
що є рук:
цюк... цюк... цюк...

— Тут, бачиш, такі діла.
Гілляка он розрослась,
через межу перехилила.
А ти ж бо знаєш Кирила...
Нам ні до чого ота деревина,
та нехай Кирило повиє...

Цюк... цюк...
На межу
впала гілляка.
Голуби прожогом
сипонули з ганку.
Семен гілляку
на дривітню поклав.

...Поміж листям
прив'ялим
ще росла
омела.

V

СПОГАД ПРО БАТЬКА

Чому я не пішов тоді
за ним?
Чому я не стояв тоді
на варті?

Лише б гукнуть було,
лише б озватись
до нього
серед лютої зими...

*

Пливе над снігами
червона труна.

Прощай, бригадире!
Ех, бригадире...
Свинцеві оси
круг тебе свистіли —
не вжалила жодна.
Дунай і Одер
не поховали
тебе у водах.
Приніс ти в хату
весну на погонах...
Ех, бригадире!

Пливе над снігами
труна червона.

Стогне віхола.
Ніч.
Снить житами голодне село.
У коморі —
насіння
на вагу сирітського хліба.

Обережніше, бригадире,—
в підлих душах
кублиться зло.
Ніч зрадлива
віщує горе...

Двоє з лантухами
в коморі.
Ти
вдивляєшся пильно —
голіруч
проти двох,
як бувало в ворожій тилу.

Та ще третій...
Третій
цілиться в спину
крізь віхолу...

*

А четвертий за рогом —
сторож.
Стигне кров,
самогоном настояна.
Ти гукни лиш,
четвертий!
Це ж так мало,
четвертий...
Озовися,
ще можна,
ще встигнеш...

Двоє з лантухами
в коморі,
третій
цілиться в спину.
І четвертий...

Куди ж ти, четвертий?
Зажди!

Стогне віхола,
в білій холодній пільмі
замітає
чорні
сліди...

*

...А мама казала,
що тато
скоро повернеться
і привезе мені
хлібня...

Ех, тату, тату!..

VI

Стояли над могилою
брати.
Семен зітхнув притишено:
— Не вмів наш тато жить...
Іван благально:
— Цить...

Семен своє:
— Оградку би поставити...
Хіба ж на все настарчиш!
Уп'ять же, дах тече,
потрібен цинк...

Іван аж заскрипів зубами:
— Ци-ить!..

VII

Та є в Івана Чумака
брати.

До них він поспіша у жнивну повінь.
Життя прожить — не поле перейти.
Життя прожить —
це день і ніч у полі.

Ген-ген комбайн визбирує валки.
...Та що з тобою?
Схаменись, Іване!
Це поле...
Поле,
а не штрек вузький.
І ти —
не на підземному комбайні.

Це поле.
Онде друг дитячих літ
чутливо прослуховує штурвалом
дихання колосистої землі.
І котяться валки
дев'ятим валом.

Зустрілись просто.
Поле — не перон.
Свої у нього звичаї нехитрі.
Іван:
— Ну що ж, комбайнере, здоров...

Микола:

— А, комбайнере, добридень!..

Гримить акорд густих пшеничних струн.

Зустрілись двоє у хлібах, на марші.

Стискання рук робочих —

змінний струм...

— То як, мене в помічники приймаєш?..

— Таке вже скажеш. У помічники... —

лукаво усміхається Микола.—

Тебе ж газети хвалять... Ач який!

В помічники...

Питання —

хто до кого?

— Та цур тобі!

А як ставки ліпив

і марив океаном — пам'ятаєш?

Тут на землі доволі ще глибин.

Широт — не менше...

Правда ж, капітане?

За словом — слово...

Хлопці зоддалік

гукають од комбайна.

Час рушати!

— Заходь.

Да, от що, Ваню... обеліск
замовили ми на могилу тата...

*

Отак би між хлібами
йти і йти.

Життя пройти!

Де хліб, — там і полова.

Життя прожить...

Є в Чумака брати,
і стежка до братів не проholола.

Течуть на стежку колоски пругкі
і дзвонять під долонями врочисто.
Яскріють у промінні остюків
долоні в синіх зорях антрациту.

VIII

Не одразу збагнув Іван, що сталось. Не одразу розрізнив на тлі розплавленого спекою неба пекельну стіну ураганного полум'я.

Тієї ж миті на стежку вибіг Семен.

— Тікаймо... —загнано визвірився. —Хтось...

цигарку... а нам... отвічать...

Пальці Семенові смикались нервово. Міцні, натруджені пальці...

IX

Пшеничний лан —
вулкан розколотий
вогнем Івана заарканив.
Колючі колоски осколками
шалено свищуть над вулканом.

...Колоски нахилилися, щемно так жебонять.
Колоски-колосиночки струменіють на вітрі...

«Тато скоро повернеться
і принесе мені
хлібеня...»

Колоски-колосиночки,
сонцем нагріті...

Гримучий штрек —
вулкан розколотий
вогнем
до серця пропікає.

Гарячий антрацит осколками
шалено свище у вулкані.
...Антрацит палахкоче.
— Гасіте!.. Води...

— Шприц!
— Падає пульс...
— Кров... Негайно...

Х

Багато їх.
Прийшли вони сюди
з гіркого поля,
від сумних комбайнів.

Плече в плече
і брів надлам крутий —
шикуються не чергою,
а строєм
перед суворим лікарем
брати —
Іванові брати
по групі крові...

ЕПІЛОГ

Омела на Семеновій дривітні скоцюрбилась і почорніла.

На зрубі старої ясенової гілляки зеленими вогниками світилось пагіння.

Пішли в ріст, переступили межі гінкі ясенята.

ПРО АВТОРА

Петро Мойсейович Перебийніс народився 6 червня 1937 року в селі Слободі Шаргородській на Вінниччині. Навчався у сільськогосподарському технікумі. Після служби в Радянській Армії закінчив Львівський державний університет. Працював у пресі, у ЦК ЛКСМУ. Тепер — на партійній роботі.

Видав книги «Червоний акорд», «Високі райдуги». Перекладає твори літераторів братніх республік та зарубіжних країн.

П. Перебийніс — член Спілки письменників України.

З М І С Т

«Нас на світанку будять поїзди» 5

КОЛОС І КРИЦЯ

Моя реліквія 9

«Згадай, ветеране, зал розбурханий» 11

Ех ти, коню... 12

Широка колія 13

Комуністи 15

«Я народився в переджнив'я» 17

Прожектор пам'яті 19

Хромова сумка 21

Гордість 23

Вічний вогонь 25

«Предивні співзвуччя народжує мова» 26

Телеграф весни 28

Криголам 30

Грань віку 31

Здирають лак... 33

Ключ до блискавиці 35

Морський порт у двох ракурсах 37

Останній віраж 39

На узбіччі 41

Слобода 43

Зелена абетка 45

Утома	47
Нова світлиця	48
Ода гумовим чоботям	50
Мати	51
«Відцокотів я пів-Європи»	52
Покара Ікара	53
Із циклу «Хлібороби»	
«У пригорщі плюскочуть зерна»	55
Хатинки на стерні	57
«Спочинку прагнуть обважнілі ноги»	59
Кора планети	60
Із циклу «Два полюси»	
Молитва Мадлен Ріффо	62
Африка. На ринку крові	64
Рикша	66
Відбитки пальців	69
Братні струни	
Серафим Попов. Слово про парторга	71
Мустай Карім. Україні	73
Віктор Максимов. «Перевесники ми»	75
Петеріс Зірнітіс.	
«Ще так недавно наші біографії»	77
Йон Вієру. Творець чудес	78
ГРУНТ	
Біографія мозку	81
Народження людини	83
«Я думаю про шлях людського роду»	84

Центр родоводу	86
«Нащадок я Максима Кривоноса»	89
Еволюція	91
«Чому — не знаю в полі на світанні»	92
Лебедина пісня	93
Бабина осінь	95
«Під ковдрою засніженого вечора»	96
Світло згаслої зірки	98
Метаморфоза ліній	100
Оригінальність	102
Хрестоматія	105
Старенький синій патефон	107
Мушкетери ефіру	108
Соло на райдузі	109
Скарга філолога	110
«А нічого ж не сталося...»	111
Іронічний атракціон	112
Вікторина	114
Про шкоду футбольних матчів	116
Магія дрібниць	119
Мімікрія	121
Букет гладіолусів	122
«Дні його нелічені»	124
Спростування закону інерції	125
Усе так просто...	127
Правила ніжності	129
Поразка	131
Білі метелики	133
Фортеця на піску	135

На безіменнім полустанку	136
Казка місячної ночі	137
Мій урок	139
Однокласники	140
Мак на карнизі	141
«Якось у лісі я побачив»	143
Мішені	144
«Вітри над нами крила полоскали»	145
Етюд з м'ячем	146
«Моя прекрасна, горда королево»	147
Дві чарки	149
«У хаті сухо шемряла солома»	151
Павутинка	152
І з циклу «Х а р а к т е р»	
Їжачок	153
Спокій	155
«Я знаю цей душевний стан»	157
ЯСЕН НА МЕЖІ (Поема)	159
Про автора	179

Перебийнис Петр Моисеевич

ПРЕДЧУВСТВИЕ ДОРОГИ

Стихи

(На украинском языке)

Художне оформлення С. А. Гети

Редактор О. П. Довгий

Художній редактор В. І. Пойда

Технічний редактор Т. І. Семченко

Коректор Є. А. Дончик

Здано на виробництво 8. I. 1975 р. Підпи-
сано до друку 11. IV. 1975 р. Формат 60×
×90^{1/2}. БФ 29019. Умовн. друк. арк. 5,75.
Обл.-вид. арк. 4,41. Папір друк. № 1. Ти-
раж 3 000. Зам. 5—247. Ціпа 46 коп.

Ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК
ЛКСМУ «Молодь». Київ, Пушкінська, 28.

Київська фабрика друкованої реклами.
Київ, Виборзька, 84.